

Petletnice so za vse enake po 180 K. Žensko učiteljsko osebje dobi 80% za moško osebje določenih dohodkov.

Kako se vrsti učiteljstvo po kategorijah, je precej umetno sestavljeno, ker se je obdržalo krajevni ali bolje mestni sistem in uvedlo tudi starostno-osebni sistem, a pri vsem imata odločilno moč sposobnostna izkušnja in definitivnost. Iz mestnega sistema je ostalo to:

1. Vsi definitivni učitelji-voditelji na enorazrednicah so koj z definitivnim imenovanjem III. plač. razreda.

2. Vsi definitivni nadučitelji na dvorazrednicah ali trirazrednicah so II. plač. razreda.

3. Vsi definitivni nadučitelji na štirirazrednicah ali večrazrednicah so I. plač. razreda.

Enako so mesta drugega učiteljstva razvrščena v razne plačilne razrede tako, da ni enako, ako službuješ na dvorazr., trirazr. ali večrazrednici. Mimogrede naj opomnimo, da so sedaj učiteljice na dvorazrednicah III. plač. razreda, ki so bile popred skoraj same podučiteljice.

K temu mestnemu sistemu so priklopili še sledeči osebni:

Da ima vsak učitelj do sposobnostne izkušnje 960 K letne plače, smo že povedali. Z izkušnjo sposobnosti zadobi pravico do podučiteljske plače in ta mu ostane 10 let po definitivnem imenovanju, ako ni zaradi mestnega sistema prišel v katero drugo kategorijo. Nadaljših 10 let je v III. kategoriji in zopet nadaljših 10 let v II. in zadnjih 5 v I. kategoriji. Ko je odslužil 35 let po sposobnostni izkušnji, gre v pokoj. S tem smo prišli toliko na bolje, da pride tudi ona učiteljska oseba, ki ni bila toliko srečna, da bi bila imenovana na mesto boljše kategorije, vsaj po letih do nje.

Službena leta za kvinkvenije in za pokojnino se štejejo od sposobnostne izkušnje in kot je razvidno se mora služiti za celo pokojnino 35 let po sposobnostni izkušnji. Drugače pa dobi vsaka učiteljska oseba po dovršenem 10. letu službovanja po sposobnosti 40% uživate plače in za vsako nadaljno leto 2,4%. V pokojnino se šteje tudi stanarina, in sicer za voditelje 540 K, za učitelje 360 K in za podučitelje 240 K.

Te plače so pripadle učiteljstvu 1. januarja 1908 in zato se je sedaj doplačalo vsakemu, kar je poprej premalo potegnili. Marsikdo se pritožuje, da so mu nakazali premalo tega doplačila, a kdor hoče o tem natančno preračunati, mora imeti zakon, ker drugače ni mogoče priti vsaki pomoti na sled.

Marsikoga bo zanimalo zvedeti, kako si je učiteljstvo priborilo vsaj ta mali priboljšek. Prvo bodi povedano, da učiteljstvu ne da noben nič, ako samo ne zahteva in si ne pribori. Oni čas, ko je bila „Zavezina“ skupščina v Pulju, sta predavala o učiteljskih dohodkih dva člana Slovenskega učiteljskega društva v Istri. Prvi, Pavel Plesničar, je postavil v svojem referatu načela, kaj naj učiteljstvo zahteva, a drugi, Miroslav Anžlovar, je dokazal, kako pristranski in krivičen je deželni zakon istrski, s katerim so bili določeni učiteljski dohodki. Oba referata smo priobčili v našem listu.

Nato se je zavzel za izboljšanje učiteljskih dohodkov Ant. Urbančič in referiral na obnem zboru Slovenskega učiteljskega društva v maju 1906 ter predlagal, naj društvo izbere odsek treh članov, ki jim bodi naloga, da sestavijo načrt zakona, ki se ga predloži s peticijo deželnemu zboru. Tudi ta referat smo priobčili v našem listu. Pri istem zborovanju se je zbralo v navedeni odsek Anžlovarja, Kureta in Urbančiča. Kasneje se je Kuret odpovedal zaradi bolezni, Anžlovar je odšel v pokoj in tako je ostal sam Urbančič. Na obnem zboru 20. oktobra 1906 se je popolnil odsek tako, da se je zbralo k Urbančiču še Brtoka Tula. Odsek je v dveh sejah sestavil načrt. Mislilo se je, da bo sklican deželni zbor še pred začetkom l. 1907. Slovensko učiteljsko društvo je predložilo načrt s primerno peticijo. Deželni zbor ni bil sklican, vendar je imelo to dobre posledice, ker med tovariši Hrvat se je zbudil Avg. Rajčič in priobčil v „Prosveti“ svoj načrt, a tovariši Italijani so se tudi zbudili in sklicali v posvetovanje odsek prve dni marca 1907 v Pulj, v katerem je bilo 8 Italijanov, 2 Hrvata in 2 Slovenca. Ta odsek se je soglasno združil za načrt zakona, ki se ga je od slovenske strani predložilo deželnemu zboru. Načrt se je vročil tudi vsem slovenskim deželnim poslancem s prošnjo, da se potezajo zanj. S tem se je posrečilo pripraviti deželni odbor do tega, da je sestavil svoj načrt in ga

predložil v jesenskem zasedanju deželnega zbora. Načrt deželnega odbora je bil pa tako pristransko prirojen, da sta morala Urbančič in Rajčič posredovati pri slovenskem klubu, da so vplivali na italijanski klub, da so se najhujše pristranosti v deželni zbornici popravile. Načrt je bil od deželnega zbora potrjen in deželni odbor je bil pooblaščen, da sme vsak formalni pogršek popraviti brez deželnega zbora. Še danes se ne ve gotovega vzroka, zakaj se je zavlačevala sankcija do 5. junija, akoravno se je potezal za sankcijo c. kr. namestnik princ Hohenlohe. Slovensko učiteljsko društvo se je večkrat obrnilo v tej zadevi do državnega poslanca Mandića, ki je vselej dobrovoljno ustregel, za kar mu bodi tukaj javna zahvala. Tudi italijanski tovariši, četudi imajo tri državne poslance, so njega prosili pomoči, iz česar vidimo, da je istrsko učiteljstvo največ zaupalo njemu.

Z delovanjem za izboljšanje učiteljskih dohodkov si je Slovensko učiteljsko društvo nakopalo toliko stroškov, da jih ni moglo pokriti z rednimi letnimi dohodki. Zaradi tega je sklenil občni zbor v maju 1907, naj vsaka slovenska učiteljska oseba vplača v društveno blagajnico 5 K v ta namen. Odbor je toliko varčeval, da je s tem plačal tudi potnino odposlanca na Dunaj. In vendar imamo slovenske osebe v Istri, ki niso vplačale še danes tega zneska, a je tudi takih, ki niso še danes udje društva. Tovariši, tovarišice, spomnite se vsaj sedaj, ko ste že potegnili izboljšane plače, svoje dolžnosti do društva. Ako bi ne bilo društev, ne da se misliti, da bi jih bil deželni zbor sam od sebe že izboljšal. Tudi ni dokončan delo. Akoravno so društva predložila tudi načrt disciplinarnega zakona, vendar ni deželni zbor o tem še ničesar ukrenil in ostal je v veljavi še stari površni zakon iz leta 1870. Tudi tega je neobhodno potrebno izpremeniti, a ako se ne bodo potegnili društva, bomo gotovo še dolgo časa čakali. Slovensko učiteljsko društvo je vložilo v tem smislu že na zadnje zasedanje deželnega zbora peticijo, a ostala je brezuspešna. Nađejamo se, da se nam bo v prihodnje bolje godilo, ker bosta v deželnem zboru tudi dva naša tovariša.

Dovolj naj bo, ker mislimo, da je že iz tega razvidno, da se Slovensko učiteljsko društvo poteza v vsakem oziru za pravice in koristi ljudskošolskega učiteljstva v Istri, reči smemo celo, da ono prednjači v tem oziru, zato pa bi ne smelo biti slovenske učiteljske osebe v Istri, ki ne bi bila član tega društva.

Prošnja.

Dne 9. marca letos je umrla vzorna, idealna in napredna slovenska učiteljica Olga Kobau. Njeno truplo počiva na ljubljanskem pokopališču — pri Sv. Križu — brez spomenika. Čut kolegijskega in prijateljskega nas veže, da ji mi postavimo nagrobni spomenik. V to svrhu prosi podpisano društvo vse njene kolegije in kolege, prijateljice in prijatelje v Ljubljani, v krškem in logaškem okraju, kjer je pokojnica službovala in delovala v tamšnjih učiteljskih in narodnih društvi, da vsaka in vsak po svoji moči prispeva za nagrobni spomenik Olgi Kobau. Dotični zneski naj se pošiljajo blagajniku podpisanega društva, gospodu Jakobu Furlanu, učitelju na I. mestni šoli v Ljubljani.

Ljubljansko učiteljsko društvo
v Ljubljani, dne 23. nov. 1908.

J. Dimnik,
predsednik,

V. Sadar,
tajnik.

Oklic.

Kakor znano, je utonil dne 23. junija t. l. v Muri tovariš Vinko Vanda, nadučitelj v Veržuju. Pokojnik ni bil le dober učitelj ter vzor tovariša, ampak tudi neumorno delaven na izvenšolskem polju in zato zasluži, da se mu na grobu postavi vsaj skromen spomenik. Ker pa vdova z devetimi nepreskrbljenimi otroki dobiva le malo pokojnine in nekaj vzgojnine, ni v stanu mu ga postaviti sama, zato je Ljubljansko učiteljsko društvo pri svojem zadnjem zborovanju dne 5. novembra t. l. sklenilo, nabirati prispevke za zgradbo tega spomenika. Podpisani odsek se torej z vljudno prošnjo obrača do vseh cenjenih tovarišic in tovarišev, kakor tudi do drugih znancev pokojnikovih, da po svojih močeh vpsoljejo prispevke, ki jih sprejema Karel Maurič, učitelj v Križevcih na Štajerskem.

Fr. Cvetko. K. Maurič. M. Kocuvan.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Posavski krožek je imel svoj prvi letošnji sestanek v soboto, dne 14. listopada, pri Kuneju na Vidmu. Žal, da se ga niso udeležili cenjeni tovariši in tovarišice v polnem številu. Upamo pa, da prihodnjič nihče ne izostane.

Tov. J. Knapič nas je pozdravil s presrečnimi besedami na prvem sestanku po preteku večih mesecev. V svojem jednatem govoru nas je bodril k stanovski zavednosti in neutrudljivemu delovanju v sedanjih resnih časih. Omenil je tudi naj bi se pri naših krožkih vselej posvetilo nekaj časa resnemu delu, da postanejo tako stalne vrednosti.

Za starostno krožkov na štajerski strani prirejenih se izvoli tov. J. Knapič; za one na kranjski pa g. nadz. Stiasny. — V kratkih besedah se spominja izvoljeni starosta pokojnega tov. Rupnika, ki je lani tako zvesto posecal naše krožke. Nato pa pozdravi novodošlega tov. Hočevarja. — Tov. K. Humek je bil tako poštenovalen, da nam je predaval o „Praktični uporabi geom. oblikoslovja v vsakdanjem življenju“. V uvodu je omenil, da bi bilo potrebno za nadaljevalne šole posebne knjige za vsak predmet, ki bi bila obenem praktično navodilo za uporabo pridobljenega v vsakdanjem življenju. Sam namerava izdati takšno brošuro iz geometrije. Prvi del te brošure bo govoril o merjenju. Podal nam je nekoliko skrajšano vsebino tega dela.

Po končanem oficialnem delu se je razvila kaj živahna zabava. Z aranžiranjem šaljivih iger je zaslužil tov. Hočevar C. M. družbi 3 K.

Začetek je bil dober. Da bi se vsi letošnji krožki tako obnesli — morda tudi v korist učit. konviktu.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za šentlenski okraj zboruje v četrtek, dne 3. decembra t. l., ob 10. uri dopoldne v Št. Lenartu po nastopnem dnevnem redu:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Poročilo o delovanju v okr. šol. svetu (tov. Škrjanc).
4. Poročilo o „Zavezi“ v Gorici (tovariš From).
5. O sedanjem stanju regulacije naših plač (tov. Kopic).
6. Slučajnosti.

Ker je to zborovanje zadnje v tem letu, pričakujem polnoštevilno udeležbo tembolj, ker nekaterih tovarišic in tovarišev vse leto nisem videl. Ne bodite tako mlačni in brezbržni! Ljudstvo o naših zborovanjih neugodno govori. Ne podkopavajmo tal svojemu že itak na slabih nogah stoječemu ugledu.

J. Kopic, predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo je priredilo deveti roditeljski sestanek v nedeljo, dne 15. novembra t. l., ob 8. uri popoldne v Čadramljah. Udeležba je bila povoljna. Prva je predavala tovarišica Goricanova s Prihove. „Nekaj o ženskih ročnih delih“. Čeravno še dandanes kmetiško ljudstvo navadno nasprotuje ženskim ročnim delom, je to vendar z zanimanjem poslušalo dobro premišljeno, praktično izvajanje gospodinje tovarišice. Nato je podaval tov. Kerhlanke „O cesarjevem jubileju“. Predvsem si je tovariš v svojem poljudnem predavanju prizadeval ljudstvu pokazati, kako je presvetli cesar povzdignil šolstvo in kmetiški stan. Dne 7. septembra t. l. je minilo 60 let, odkar je naš kmet postal prost in svoboden.

Deseti roditeljski sestanek se priredi v nedeljo, dne 29. novembra v Tepanju. Tovariši in tovarišice, podpirajte dobro stvar in pridite!

Tajnik učiteljskega društva.

Srednješolski vestnik.

** Na ljubljanski c. kr. II. državni gimnaziji se je v soboto, dne 22. novembra, vršil prvi roditeljski večer, pri katerem je šolski svetnik dr. J. Bezjak predaval o vzgojnem pomenu čitanja dobrih knjig.

** Proforski naslov se je podelil Ivanu Grafenauerju, dr. J. Šlebingerju in Ivanu Mastenu.

** Iz srednješolske službe. Izprašani poizkusni kandidat Adolf Floch je nameščen kot suplent na višji realki v Ljubljani.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Štev. 11. ima to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Telesni siločut in njegova higijena. — 2. Janko Polak: O prenovljenju učenja na izust. — 3. Miro Sijaneč: Tolstoj. — 4. Eliza Kukovec: Vsestranska obravnava številnega obsega 1 do 10. — 5. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Vseslovanski list. V smislu sklepov vseslovanske konference v Pragi in VIII. časnikarskega kongresa prične v drugi polovici meseca decembra t. l. v Petrogradu izajati mesečnik Slavjanski Mir, ki bo deloval na kulturno zblizanje slovanskih narodov ter bo Ruse seznanjal s prevodi iz vseh slo-

vanskih literatur (češke, poljske, slovaške, srbohrvaške, bolgarske in slovenske). Naroča se list v Petrogradu B. O. 5. 36.

Aljaževa skladba. V založbi „Kat. bukvarne“ je izšel V. zvezek mešanih in moških zborov župnika Jakoba Aljaž. Zvezek obsega dva mešana in tri moške zборе. To so ljubezne, prikupne skladbe resnične vrednosti, ki zaslužijo toplega priporočila. Cena zvezka 60 vin. Obenem je izšla v isti založbi najnovejša Aljaževa skladba „Stražniki“. Ta pesem je času primerna. Aljaževa skladba izraža prav dobro čustva in misli, ki jih je Gregorčič položil v te svoje kitice. Na zahtevanje dobe slov. pevski zbori to skladbo, ki budi v sredu pevača in slušatelja narodno zavest, tudi brezplačno.

† Milan Gj. Milčević. V Belemgradu je 17. t. m. umrl znani srbski pisatelj in akademik Milan Gj. Milčević star 77 let. Njegove zbirke v srbski kulturni zgodovini so stalne vrednosti.

Politiški pregled.

* Parlamentarni položaj. V parlamentarnih krogih so uverjeni, da je le od parlamentarnih strank odvisno, koliko časa ostane sedanje ministrstvo na krmilu. Provizorno ministrstvo nima določenega programa, temveč ostane na krmilu le toliko časa, dokler se ne odloči vprašanje o vladnem zistemu. Za parlamentarno koalicijsko ministrstvo pridejo v postev: 70 Čehov, 71 Poljakov, 5 Malorusov, 37 Jugoslovancev, tedaj skupno 183 Slovanov. Od Nemcev pridejo v postev: 96 krščanskih socialistov, 27 nemških nacionalcev, 15 naprednjakov, 22 agrarcev, skupno tedaj 160 Nemcev. Nadalje pridejo še v postev 5 Rumunov in 9 konzervativnih Italijanov. Potemtakem imajo Slovani v tej koaliciji absolutno večino. S tem bo morala vlada resno računati.

* „Skupno postopanje jugoslovanskih državnih poslancev.“ — Govori se o skupnem postopanju jugoslovanskih državnih poslancev, govori se celo o fuziji obeh klubov. „Slovenec“ pravi na to: „Gre se za ta-le cilj: doseči, da morejo v tistih stvareh, ki so vsem Slovincem skupne, tudi vsi Slovenci skupno nastopati. Za nič več in za nič manj. — Treba je na Dunaju med državnimi poslanci potrebne edinosti za potrebne skupne nastope, ne premalo, da se s tem ne izjalovi namen, pa tudi ne več, nego je zdaj primerno, ker sicer se vsa reč prekmalu razbije. Ne govorimo o slogi in kompromisih, marveč le o skupnem delu, ki je vsled zunanje in notranje politične dogodkov izza zadnjega časa potrebnejše nego kadarkoli prej.“

* Bosno in Hercegovino Hrvaški! V „Österr. Rundschau“ objavlja dr. Gründner članek, v katerem zahteva, naj se združita deželi s Hrvaško in Dalmacijo, da postane potem tretji del monarhije kot celokupnost na jugu, ki zagotavlja mir in se lahko upre zunanjim vplivom. Jugoslovani bi se potem ne ozirali na Belgrad in Cetinje, ampak na Zagreb kot prihodnjo metropolo slovanskega jugozapada.

* Naša vojna mornarica dobi prva dva podmorska čolna, ki so jo izdelali v Kielu. Prvi poizkusi so se jako srečno obnesli.

* David Starčević. V Jaski je 18. t. m. umrl znani hrvaški politik dr. Starčević, nečak velikega dr. Ante Starčevića, ki je ustanovil Starčevićjansko stranko. Pokojnik je bil hud nasprotnik Khuena, ki ga je tudi spravil v ječo. Lani sta se z bratom dr. Miletom Starčevićem ločila od dr. Franka ter ustanovila posebno frakcijo stranka prava. Gorečemu domoljubu hrvaškemu kličejo tudi mi: „Lahka ti zemlja!“

* Goriški deželni zbor najbrž ne bo razpuščen, čeprav to zahtevajo italijanski liberalci in slovenski klerikaleci. Zadnji posebno silijo nato, ker upajo, da bi zmagali pri novi volitvi. Osrednja vlada jim ne misli ustreči ter bo najprej izkušala, da doseže sporazumljenje med ital. liberalci in slov. klerikaleci na eni ter med slov. naprednjaki in italij. klerikaleci na drugi strani.

* Deželnozbornske volitve v Istri. Na ožji volitvi dne 22. t. m. za isterski deželni zbor v volilnem okraju Milje-Isola (mestna kurija) je od 353 veljavno oddanih glasov dobil učitelj Fran Zorzenon (socialni demokrat) 182 glasov, župnik Fran Mujesan pa 171 glasov. — Izvoljen je torej prvi.

* Rauch proti cirilskim napisom. Ban Rauch je izdal nalog, da se imajo odpraviti cirilski napisi na šolah, kjer se nahajajo. Po Hrvaški in Slavoniji je vse polno madjarskih napisov in tabel, zlasti na železnicah, ki so protizakoniti, teh pa seveda sedanja hrvaška vlada ne odpravi.

* Srbija. Angleški balkanski komite v Londonu je izročil odboru za narodno brambo v Belgradu 100.000 frankov. — Nad 1000 visokošolcev v Moskvi je izjavilo, da vstopijo v srbsko vojsko kot prostovoljci v slučaju vojne. — Mednarodna konferenca se ugne vršiti v Italiji. — V diplomatičnih krogih ne verujejo izjavi srbskega ministrskega predsednika Telimirovića, ki je na opomin veleisl zatrljeval, da Srbija nima pripravljene armade na mejah in da tudi za vstaške čete ne ve. S tem zatrljevanjem je hotel Velimirović le preslepiti Evropo, ker Srbija še ni gotova z obvezovanjem. Posebno hudo je za Srbijo, ker pravzaprav artilerije niti nima. Naročeni topovi

še niso prispeli iz Francije, a tudi potem, ko bo imela material skupaj, ji bo manjkalo pripravnih konj, najmanj 6000 močnih, težkih konj. Bolgarija je že prepovedala izvoz konj — brezdvomno po nasvetu iz Avstrije — pa tudi avstro-ogrsko vlada izda kmalu enako prepoved. In sicer se prepove razen izvoza konj tudi izvoz oslov in mul iz Dalmacije, Istre, Bosne in Hercegovine.

Javen učiteljski shod

se vrši v ponedeljek, dne 28. decembra t. l., zvečer ob 8. uri v „Mestnem domu“ v Ljubljani. — Meseca januarja 1909 se vrše enaki shodi po vsi deželi.

Dnevni red:

1. Položaj kranjskega učiteljstva.

2. Gmotno stanje kranjskega učiteljstva.

V torek, dne 29. decembra, se zbere ob 9. uri zjutraj v pritličju „Narodnega doma“ v Ljubljani vsi predstavniki okrajnih učiteljskih društev na Kranjskem, vsi socialni odseki in vsi tedaj v Ljubljani prisotni odborniki na velevažno posvetovanje!

Vsi na noge, vsi na delo!

Vestnik.

25 letnico pisateljstva praznuje naš sodrudič tov. Ivo Trošt. Minilo je četrto stoletje, odkar je tedaj šele 18 letni učit. pripravniki zastavil pero v prid slovenski domovini. V „Edinosti“ je priobčil svoje pesemce. V 25 letih je sodeloval malone pri vseh književnih podjetjih. Že samih naslovov daljših in krajših pripovednih spisov bi ne spravili na dve strani velike pole. Koliko jih je priobčil samo v „Zvončku“! A kje so drugi listi? — Marljivemu sodrudiču, ki je nedavno premagal nevarno bolezen in že drugič — v petih letih — odšel gotovi smrti, želimo: Še mnogo let čvrst in zdrav, še nekaj let s peresom (v roki v prid naši mladini, v ponos domovini!)

Umrl je v Leonišču v Ljubljani v soboto, dne 21. t. m., tov. Josip Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju, star 51 let. Pokojni Ciperle je bil svoje dni najzvestejši sodrudič našemu listu ter je ves čas svojega bivanja in službovanja na Dunaju ohranil svoje slovensko in napredno prepričanje. Bodi mu lahka zemlja domača!

Ljubljansko učiteljsko društvo bo gojilo vsled odborovega sklepa tudi telovadbo za učitelje. Vodili bodo to telovadbo tovariši Furlan, Rapč in Winder. Telovadilo se bo vsako sredo od poldneva do osmih zvečer v telovadnici I. mestne šole. Prva vaja bo v sredo, dne 9. decembra. Na zdar!

Dr. Lampe ne privošči kranjskim učiteljem ne belica, če se tudi vsi poklekajo. V „Slovenec“ obeta kmetom dvajset milijonov kron iz deželne blaginje za razne gospodarske potrebe. Šole in učiteljstva ne omenja nič. Spar mandati in par nadučiteljskimi službami „extra statum“ kranjskemu učiteljstvu ni pomagano. — Z zatiranjem slovenskega učiteljstva pa tudi Slovenstvo ne bo rešeno! Pravi domoljub kroti svoje strasti in pomaga povsod, kjer je potreba.

O direktni metodi. To metodo so izumili Prusi, da bi hitreje germanizovali poznanejske Poljake, ne da bi bilo treba nemškimi učiteljem se učiti poljščine. Metoda se opira na dejstvo, da mati ali vzgojiteljica pri otrokih najhitreje doseže z občevarjem jezikovne uspehe. To je sicer resnica, ali pomisliti je treba, da mati občejuje dan in dan z dnevom z otroki. V šoli je pa jezikovni pouk omejen na par ur in tam je metoda le potrata časa. To dokazujejo posebno šole na Koroškem, kjer se s to mehancično dresuro prav nič ne doseže. Nemci sami ne uče svojih otrok na ta način tujih jezikov, a za Slovane je vse dobro. Nemški pesnik Herder je tudi rekel: Kdor jemlje mladini materin jezik ji kraje razum in življenje ter oropa narod časti in pravice. Za to so pa tudi vsi veljavni pedagogi edini v tem, da je tujih jezikov učiti le na podlagi materinščine.

Lebenskünstler ne postaneš nikdar, ako boš preveč delal z glavo in premalo s koleno in stegno in ako boš prodajal le svoje delo in ne svojega prepričanja. Postati moraš predvsem dirkač v neznanost.

Pregledni koledar na platnice zvezkov! Znano je, da otroci težko pojmi metrično mero, še težje pa časovno. Treba je mnogo nazornega pouka. Spoznavanje časovne mere bi gotovo jako pospeševal tabelarni pregled mesecev in dni leta na platnicah zvezkov. Učenci bi igraje se spoznavali razvrstitev mesecev in tednov. Ako bi zvezek obsegal pol pole papirja manj, bi cena zvezku gotovo tudi ne poskočila.

Ljudska šola pri Sv. Petru v Ljubljani se razširi na petrazrednico.

Osebnosti na Kranjskem. Izpraznena uč. supletinca Marija Bajt je pripuščena k brezplačni šolski praksi na Viču pri Ljubljani. Imenovani so: Ema Misel za Kosašo, Ivan Štrukelj nadučitelj za Dobropolje, Marija Vidrova za Presko, Ida

Paplerjeva za Borovnico, Adela Golob za Begunje pri Cerknici, Vida Sornova za Vič. Ivan Jeglič nadučitelj v Ljubljani.

Sola na Mirni se — proti volji dež. odbora — razširi na štirirazrednico.

V Radovljici se je razširila dekliska šola pod pogojem, da mestna občina sama nosi dotični strošek.

Nemškemu „Schulverein“ se je dovolila ustanovitev zasebne šole v Lazah pri Črmošnjicah. Tudi v slovenščini se bo poučevalo, da se bodo laže lovili slovenski otroci.

Iz brežiškega okraja nam pišejo: V Brežicah so nameravali zborovati Slovenci zaradi septembrskih dogodkov. Upamo, da ima vsak avstrijski državljani, najsi je tudi učitelj, pravico, da se udeleži takega shoda. Naš g. okrajni glavar je pa očitno drugega mnenja. Z nemškim d. pisom je priporočal učiteljstvu, naj se ne udeleži tega protestnega shoda z motivacijo, da bi kalili patriotični čut s svojo navzočnostjo še posebno, ker smo v jubilejskem letu. Za taka vmešavanja v naše privatne zadeve se bomo prihodnje lepo zahvalili. Mislimo si pa, da bi se nas višja gospoda, ki v tem dopisu pripoznavajo našo požrtvovalnost, lahko spomnila na drug primernejši način v slavnostnem letu.

E. Adamičevo spevolgro „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ priredbe šole v Kranju. v Komendi in v Kanalu. V Kranju jo priredbe dne 2., 6. in 8. decembra, v Komendi 2. in 6. decembra, in sicer 2. decembra samo za otroke in povabljene goste.

Družba sv. Cirila in Metoda ima v zalogi več tisoč izvodov brošuric: Hubad „Franc Jožef I.“ po 30 vin. in T. Zupan „Fran Josip I.“ po 40 vin. Ker se ravno letos praznuje šestdesetletnica vladanja Njega Velikanstva, bi bile te brošurice kaj primerne za darila deci v naših šolah. — Družba tudi naznana, da ima le še par sto lepih Miklavževih razglednic na razpolago. Rodoljubi — sežite po njih!

Südmarka je štela lani 391 podružnic z 38.175 člani, letos pa ima 547 podružnic z 49.667 člani. Prve tritret leta letos je imela dohodkov 226.961 K in stroškov 161.714 K, Südmarka ima 97 knjižnic z 99.500 knjigami, in sicer so knjižnice le v narodno mešovitih krajih. Takozvani obrambni kolkov se je letos že prodalo za 27.200 kron. Te številke govorijo!

Zavedene duše. V koroški deželni zbor so prišli štirje kmetje iz občine Zile pri Velikovem ter so prosili, naj bi na slovenski ziskli šoli uvedel utrakvistični pouk. Poročilo „Schulvereina“, iz katerega to notico posnamemo, pravi, da so ti štirje govorili slabo nemščino (gebrochenes Deutsch). Jasno je, da so to bile zavedene duše, ki kopljejo grob svojemu narodu, zakaj ziskla šola je ena onih redkih ljudskih šol na Koroškem, ki imajo slovenski učni jezik. Da so te šole Nemcem trn v peti, se razume, in s pomočjo zavedenih slovenskih duš hočejo Slovence oropati tudi teh šol.

Zopet disciplinarna preiskava zoper antiklerikalnega učitelja. Češki deželni šolski svet je uvedel zoper nadučitelja Mudra disciplinarno preiskavo, in sicer zaradi anonimne ovadbe, da hodi Mudra le dvakrat na leto v cerkev, in sicer k šolski maši v začetku in koncu šolskega leta. Ne udeležuje se pa izkušnje iz veronauka in tudi ob nedeljah in praznikih ga ni v cerkev. — Ta mož pa mora na gromado!

Pred c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Gorici so napravili izpit za ljudske šole s slovenskim in nemškim učenim jezikom Bizjak Ana, Brencelj Berta, Gulini Ljudmila, Kaučič Milena, Kocmut Marija, Korsič Vladimir, Kozarnik Marija, Kregar Marija, Legovich Oliva, Medič Pavel, Modič Marija, Nežma Aleksander, Prešelj Ana, Sedej Ana, Sitter Angela, Slemenšek Oskar, Stubej Adalbert (ital. kot predmet). Šantel Danica Škerjanec Josipa (oboje z odliko, ital. kot predmet). Šket Marija, Vadrjal Ladislava (oboje z odliko), Vittori Gabriella (ital. kot predmet), Vizjak Ana, Zörer Viktorija; s slovenskim učenim jezikom in z nemščine kot predmet S. Jelen Franciska, Lavrenčič Alojzij, Lobe Henrik, Marinčič Josipa, Mervič Dorotja, Mikulž Gabriella, Mrevlje Gabriella, Perin Ana, Pipan Terezija, Res Avgusta; s slovenskim učenim jezikom Mihelič Josip. — En kandidat je bil republikan za ljudske šole z nemškim učenim jezikom.

P. n. gospodom tovarišem, ki hočejo prirediti take jubilejske slavnosti, kakršno smo pri nas 27. in 28. junija in me prosijo naj jim preskrbim teh in onih kostumov, naznanjam, da tega ne morem storiti, ker jih nimam. Nekaj bi se jih pa dobilo v Ljubljani pri gđ. Hofbauerjevi. — Sicer so pa glavna stvar dobre deklamacije, pri katerih se kostumi lahko pogreše. Na zdar!

J. Žirovnik.

Občinski zastop Lehen pri Ribnici je v svoji seji dne 19. listopada povodil proračuna za prihodnje leto na predlog župana mestnika, tamošnjega nadučitelja tov. Majena „Družbi sv. Cirila in Metoda“ volil 50 kron.

Krško učiteljsko priredbo v nedeljo, dne 29. t. m. ob 10 uri dop. v telovadnici meščanske šole v Krškem roditeljski sestanek, ki je pristopen vsem odraslim. Vzpored: 1. Vzgojno predavanje: M. Hočvar: Kazni in

pohvale doma in v šoli. 2. Poljudno poučno z mnogimi skriptičnimi slikami združeno predavanje: Lj. Stiasny: Cesar Franc Jožef I. K. obilni udeležbi vabita ravnateljstvo meščanske in vodstvo ljudske šole.

Prvi sestanek gospodarjev in gospodinj meščanskih učencev ter roditeljev in prijateljev učeče se mladine je sklicalo ravnateljstvo meščanske šole v Krškem v nedeljo, dne 15. t. m. Na ta poziv se je zbralo na omenjeni dan ob 3. uri popoldne v prostorni risarski dvorani nad 50 poslušalcev, ki so pazno poslušali in sledili izvajanjem ravnatelja dr. Tomo Romiha. Tovariši predavatelj je poudarjal, da ni le naloga učiteljev, da vzgajajo učence, ampak da so gospodarji in gospodinje v prvi vrsti namestniki roditeljev. Omenil je dejstvo, da ima učitelj učenca na teden le 30 ur pred seboj, med tem ko je ostali čas — 138 ur — pod nadzorstvom gospodarja ali gospodinje. Nič ne pomaga, če navajamo učenca v šoli na snago in red; ista skrb mora biti tudi doma, sicer je ves trud zaman. Gospodarji in gospodinje naj skrbijo za izročeno jim dečo kakor za svoje. Skrbijo naj za snažno obleko in perilo, za red in snago v stanovanju. Pazijo naj, kam grede učenci v prostem času, s kom občejuje in kaj bere. Knjiga, ki nima šolskega pečata naj se konfiscira ali vsaj pregleda, jeli primerna dotičnemu dečku in njegovi starosti. Jako škodljivo je vpričo učencev zabavljati čez učitelje, ker to pokopuje njihov ugled in jim stavi na pot težkoče. Če gospodar ali gospodinja že tri ali štiri paglavce komaj člene, je treba pomisliti, kako naporno delo ima v tem oziru učitelj; torej ga je podpirati, ne pa ga v tem težavnem poslu ovirati. Skrb gospodarjev in gospodinj naj bo tudi, da privzgoje učencem lepo obnašanje tudi pri jedi, v občevarju z drugimi osebami, na izprehodih, v cerkvi i. t. d. Skrbeti morajo tudi za zdrave izročene jim mladine. V to svrhu jim predavatelj priporoča knjižico: „Kako je skrbeti doma za zdravje šolske mladine“, ki jo je spisal Leon Burgerstein in se dobi v c. kr. zalogi šolskih knjig. — Ob koncu se je vnela živahna debata, v katero so posegli strokovni učitelji, kateheti in s posebno tehtnimi besedami tudi mestni župnik g. J. N. Renier. Občna želja je bila, da se taki sestanki še ponove in se tako tesneje zveže šola z domom. K.

Zdravstveni tečaj za jecljajoče otroke bo od 14. februarja do 30. marca 1909 na učiteljskem in na treh ljudskih šolah na Dunaju.

Karakteristično! Bogati rudniški erar plačuje šolskemu slugi na rudniški šoli v Idriji dosti bolj nego polovici učiteljev!

V proslavo cesarjevega jubileja izda zavarovalna družba Anker 1000 brezplačnih zavarovanj po 1000 K za one otroke, ki se v Avstriji porojuje dne 2. decembra t. l. Od teh tisoč zavarovanj odpadejo na Kranjsko 4 in na Štajersko 7. Kdor misli prositi police za svojega otroka, mora vložiti prošnjo do 31. decembra na deželni odbor svoje kronovine.

Nemški profesorji in docenti na vseučilišču v Gradcu so minuli teden darovali za „Südmark“ 1064 K.

„Südmark“ je kupila v Št. Ilju Štefličevo kmetijo na Stari gori. Korak za korakom! Izvozni dom tvrde V. J. Havliček à brati v Podjebgradu (Česko), pošilja na zahtevo novo izbirko vzorcev jezenskega in zimskega modnega blaga, barhenta, flanele itd. Opozarjamo na to čisto češko podjetje v tej stroki, ki že obstoji od l. 1887 in si je pridobila popolno naklonjenost svojih številnih odjemalcev s solidno postrežbo z blagom priznanih kakovosti.

Preložitve velikih počitnic na ljudskih šolah. V ormožkem okaju je sklenilo več krajnih šolskih svetov in poameznih občin, da se velike počitnice na ljudskih šolah prelože iz praktičnih ozirov v mesec september in oktober, kakor je že po Srednjem in Zgornjem Štajerskem uvedeno na več šolah.

Učiteljske vesti na Koroškem. V pokoj je šel nadučitelj v Sp. Dravogradu Lehart Voglar ter dobil pri tej priliki naslov ravnatelja. Nadučitelj v Št. Jakobu v Rožni dolini je postal Fr. Gornik. Podučitelj, oziroma podučiteljice so postali: J. Jesch v Dješkah, J. Piesch in K. Ullmann v Št. Jakobu v Rožni dolini, Jožefina Skočer v Timenicih in J. Unterranner v Globasnici. Na Zilo je premeščen učitelj Fr. Türk iz Ari. Službi so se odpovedale Olga pl. Dobrowski v Timenicih, Helena pl. Gozzani v Kotmari vesi in Pija pl. Kosch in na Zili.

Šola na koroški strani gore Uršule. V hiši g. Godeca, dve uri od Prevalj, se dne 1. maja otvori šolska ekspozitura. Poučevalo se bo dvakrat v tednu.

E. Adamičevo spevolgro „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ uprizori deška in dekliska ljudska šola v Kranju v telovadnici „Gorenjskega Sokola“ v proslavo 60letnice vladanja našega cesarja. — V četo vojakov, ki se klanjajo jubilarju v I. delu te spevoigre, so se privzeli po 4 mornarji, pešci, topničarji, dragonci in boznaki. Četi poveljuje ulanski častnik, pred njo koraka zastavonoša, ob njej pa tambor. V odelku „Priatelj znanosti in umetnosti“ nastopijo slikar, kipar, pesnik in glasbenik ter slikarica, dijakinja, pisateljica in kiparica. „Pospeševalcu prometa in obrti“ čestitajo ribič, gostilničar, pek in kovač ter vrtnarica, poštarica, kmetica in uradnica na železnici. Poleg teh gratulirajo vladarju v II.

delu še šolarji in šolarice, ubožci in sirote. V zadnjem delu so se, da nebi nastali preveliki stroški, morali izpustiti nastopi Nemcev, Ogrov in Lahov, pač pa nastopijo vsa slovanska plemena. Čehi, Poljaki, Hrvati in Slovenci. Vsak posamezen narod zastopajo po 4 dečki in po 4 deklice, oblečene v noše dotičnega naroda. Dne 2. decembra se vrši predstava za šolsko mladino in vabljenе goste, dne 6. in 8. decembra pa za občinstvo proti določeni vstopnini. Krajni šolski svet v Kranju je dal za pogostitev mladine 300 kron. Ta pogostitev združena z zabavo se vrši dne 3. decembra popoldne.

Razgled po šolskem svetu.

Med laškimi in nemškimi visokošolci je prišlo do krvavih izgrediv. Laška poročila pravijo, da so laški visokošolci manifestirali za laško vseučilišče v Trstu, pri čemer so jih začeli Nemci napadati, nakar je prišlo do krvavih izgrediv. Z druge strani pa se poroča, da so laški visokošolci peli Garibaldijevo himno ter da je padel strel iz samokresa od laške strani, nakar je prišlo do pretepa največ s palicami. Nemcev je bilo baje 2000, Lahov pa 200. — Ranjenih je precej, nekaj težko.

Koliko je učiteljev? Število učiteljev, ki delujejo pri vzgoji mladine, je dokaj naraslo. V knjigi „Žensko gibanje“ so navedene te-le številke: Avstrija 20.000, Ogrska 5968, Švica 3600, Angleška 66.300, Irska 7000, Dansko 1800, Švedska 2649, Norveška 2354, Rusija 22.400, Francija 49.400, Italija 31.800, Portugalska 22.000, Združene države 76.348. Ako upoštevamo v omenjenih državah število učiteljev, tedaj se nam pokaže kaj zanimiva slika o razmerju med ženskimi in moškimi odgojevalci. V Avstriji ima ženski spol 26 odstotkov vseh učiteljskih oseb, v Švici 26, na Angleškem 71, na Irskem 53, na Danskem 28, na Švedskem 25, na Norveškem 69 (v mestih), 26 (na deželi), na Portugalskem 88, v Združenih državah 92, v Nemčiji 15.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3393. Kranjsko. 1901—1

V šolskem okraju Rudolfovo se v stalno nameščenje razpisujejo učni mesti na enorazrednicah v Ambrusu in Selih ter učno mesto na štirirazredni ljudski šoli v Žužemberku.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 20. decembra 1908.

C. kr. okr. šolski svet Rudolfovo, dne 21. novembra 1908.

Št. 1847. 1891—1

V litjskem okraju se razpisuje s tem učiteljska služba na štirirazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Litiji za moške proslave v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. decembra 1908.

Prošilci za stalno nameščenje, ki v krajnji javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnim zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 20. novembra 1908.

Z. 3175. 1881—1

An der einklassigen Volksschule in Kaier ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Mit dieser Lehrstelle ist der Genuß einer Naturalwohnung verbunden.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorge-schriebenem Wege bis zum 15. Dezember 1908 beim gefertigten k. k. Bezirkschulrat einzubringen.

An kranischen öffentlichen Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirkschulrat Krainburg, am 16. November 1908.

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in harmonije amerikan. sistema prodaja in izposoja

Alfonz Breznik, učitelj „Glasb. Matice“

136 Ljubljana, Gradišče 11. 52 20

Fran Jordan
nadučitelj

Nežika Prelesnik
poročena

Ihan Ribnica

dne 23. novembra 1908

187—1